

De kommunaløkonomiske virkninger af at iværksætte et mikrolånsprojekt for kontanthjælpsmodtagere og førtidspensionister

1

Baggrund og forudsætninger for beregningerne

Beregningerne i notatet her bygger på det mikrolånsprojekt, som Socialt Udviklingscenter SUS og Aarhus Kommune har gennemført i 2010-12. Erfaringerne fra projektet er, at det kan lykkes at bringe kontanthjælpsmodtagere og førtidspensionister, som det med almindelige midler ikke hidtil er lykkedes at bringe i beskæftigelse, ind i en erhvervsmæssig indtægtsgivende aktivitet. Det synes at være en grundforudsætning, at der sker en nøje udvælgelse af deltagerne, da kun en mindre del af målgruppen kan forventes at kunne have gavn af projektet.

I det følgende er der sat fokus på de kommunaløkonomiske virkninger ved at iværksætte et mikrolånsprojekt. Umiddelbart indebærer projektet flere udgifter end en traditionel indsats. Det drejer sig om udgifter til et intensivt kursusforløb og økonomisk støtte til opstart af egen virksomhed. Netto-gevinsten består af øgede skatteindtægter til kommunen fra en øget erhvervsdeltagelse blandt deltagerne plus sparede udgifter til kontanthjælp og førtidspension fratrukket øgede omkostninger til den beskæftigelsesfremmende indsats.

Da langtidsvirkningerne af projektet ikke kendes på nuværende tidspunkt, er det afgørende for beregningerne, hvilken beskæftigelsesmæssig effekt der regnes med. Der regnes i det følgende med en tidshorisont på 5 år efter mikrolånets 1-årige projektperiode.

I det følgende er grundberegningen baseret på, at deltagerne i de første 5 år efter afslutningen af projektet er i hel eller delvis beskæftigelse, mens det forudsættes, at de pågældende uden projektet ville have været uden erhvervsmæssig indtægt.

Kontanthjælpsmodtagere, som deltager i mikrolånsprojektet, forudsættes at være i matchgruppe 2. Det forudsættes, at de kommer i beskæftigelse med fuld selvforsørgelse og en indkomst på 200.000 kr. efter den 1-årige projektperiode. Hvis de ikke deltager i projektet, forudsættes det i grundforløbet, at de med en almindelig indsats først kommer i arbejde efter yderligere 5 år på kontanthjælp. Der gennemregnes desuden eksempler, hvor det alternativt forudsættes, at de kommer i arbejde efter 3 år på kontanthjælp henholdsvis kun et år på kontanthjælp, se tabel 2.

For førtidspensionister, der deltager i mikrolånsprojektet, regnes der med, at de enten opnår en indtægt på 50.000 kr. eller 100.000 kr. årligt, idet det ud fra de hidtidige erfaringer synes urealistisk, at de kan opnå fuld selvforsørgelse. Førtidspensionister, som ikke deltager i projektet, forventes at fortsætte på førtidspension uden indtægter ved siden af.

For at lave en præcis beregning af de økonomiske virkninger er det nødvendigt at gøre en række yderligere mere detaljerede forudsætninger. Udgangspunktet for opstillingen af forudsætningerne er erfaringer, der er gjort i forbindelse med SUS' projekt i Aarhus Kommune. En fuldstændig gennemgang kan findes i bilag 1. De økonomiske virkninger for kommunen fremgår af tabel 1 og tabel 2.

Den kommunale gevinst ved mikrolånsprojektet

2

I det følgende er det gennemregnet, hvor meget kommunen skal investere, og hvor stor den kommunale gevinst vil være.

Tabel 1. Kommunal investering og gevinst af mikrolånsprojektet set over projektperioden på 1 år plus de følgende 5 år (grundforløbet)

Persongruppe	Kommunal investering (merudgift ved mikrolån i år 0) ¹	Kommunal nettoudgift i de følgende 5 år ved mikrolån	Kommunal nettoudgift i de følgende 5 år ved traditionel indsats	Kommunal gevinst
	(1)	(2)	(3)	(4)=(3)-(2)
Kontanthjælpsmodtager med en indtægt på 200.000 kr. ved selvstændig virksomhed	38.381	- 206.875	423.147	630.022
Førtidspensionist med en indtægt på 50.000 kr. ved selvstændig virksomhed	80.484	398.795	475.795	77.000
Førtidspensionist med en indtægt på 100.000 kr.	80.484	318.175	475.795	157.620

De viste afkast skal ses i forhold til de merudgifter, som mikrolånsprojektet medfører i det første år i forhold til en traditionel indsats.

Der er således tale om et afkast på ca. 630.000 kr. pr. kontanthjælpsmodtager, som succesfuldt deltager i mikrolånsprojektet. For førtidspensionister, som kun opnår en indtjening på 50.000 kr. årligt, er den økonomiske gevinst for kommunen kun 77.000 kr., mens gevinsten er større, hvis førtidspensionisten opnår en indtægt på 100.000 kr., nemlig 157.000 kr.

Ekstraudgifterne i år 1 for kontanthjælpsmodtagere, der deltager i projektet, består i større udgifter til mikrolånsprojektet end traditionel aktiveringsindsats, men dette opvejes næsten af en større

¹ Investeringen er opgjort som forskellen mellem udgiften til mikrolånsprojektet i år 0 og udgiften til en traditionel indsats i år 0, dvs. almindelig aktivering for kontanthjælpsmodtagere og førtidspension uden erhvervsindkomst for førtidspensionister.

statsrefusion, fordi de får aktive tilbud i hele det første år. Når der alligevel er tale om en merudgift på 38.385 kr., skyldes det især tilskuddet til opstart af selvstændig virksomhed på 30.000 kr.

For førtidspensionisternes vedkommende er merudgiften i forhold til en traditionel indsats væsentlig større. Dette skyldes, at førtidspensionister normalt ikke får andet end deres pension og ikke får tilbudt aktivering.

I den nedenstående tabel 2 er vist de kommunaløkonomiske konsekvenser, hvis det alternativt forudsættes, at kontanthjælpsmodtagere, som ikke deltager i projektet kommer i arbejde efter 3 henholdsvis 1 år på kontanthjælp. Som det fremgår af tabel 2 reduceres den kommunale gevinst, fordi der i så fald kun opnås ekstra skatteindtægter i 3 henholdsvis 1 år og ligeledes kun spares udgifter til kontanthjælp i en kortere periode.

3

Tabel 2. Kommunal investering og gevinst i forhold til kontanthjælpsmodtagere hvis alternativet i stedet er, at traditionel indsats bringer dem i arbejde efter henholdsvis 1 og 3 år ud over år 0

Persongruppe	Kommunal investering (merudgift ved mikrolån i år 0) ²	Kommunal nettoudgift i de følgende år ved mikrolån ³	Kommunal nettoudgift i de følgende år ved traditionel indsats	Kommunal gevinst
	(1)	(2)	(3)	(4)=(3)-(2)
Almindelig indsats bringer i beskæftigelse efter 1 år ekstra på kontanthjælp	38.381	- 41.375	84.629	126.004
Almindelig indsats bringer i beskæftigelse efter 3 år ekstra på kontanthjælp	38.381	-124.125	253.887	378.012

Kravene til størrelsen af succesprocenten, for at projektet er en økonomisk gevinst for kommunen

Da det ikke kan påregnes, at alle, der deltager i projektet, får succes, bliver det afgørende, hvor stor en succesrate der skal til, for at projektet kan betale sig for kommunen. Dette analyseres i det følgende.

Set i perspektivet af den lille investering på kun netto ca. 38.000 kr. for kontanthjælpsmodtagerne i projektet er der i grundforløbet en økonomisk gevinst, hvis blot en andel på 6 pct. jf. tabel 3, af disse

² Investeringen er opgjort som forskellen mellem udgiften til mikrolånsprojektet i år 0 og udgiften til en traditionel indsats i år 0, dvs. almindelig aktivering for kontanthjælpsmodtagere og førtidspensionister uden erhvervsindkomst for førtidspensionister

³ Heri er forenklingens skyld ikke indregnet tilbagebetalinger på de ydede lån i år 2-5 henholdsvis år 4-5, da beløbene er meget små.

bliver etableret som selvstændige. Dvs. at der for et hold på 20 kontanthjælpsmodtagere blot skal være 1,2, der i gennemsnit gennemfører en succesfuld etablering.

Tabel 3. Kravene til succesprocenten i mikrolånsprojektet, afhængigt af hvad der alternativt er forløbet uden mikrolånsprojektet

Alternativt forløb uden mikrolån	Kontanthjælpsmodtager indtægt 200.000 kr.	Førtidspensionist indtægt 50.000 kr.	Førtidspensionist indtægt 100.000 kr.
Uden arbejde i 5-årsperioden	6	Ca. 100	51
I arbejde efter 3 år	10	-	-
I arbejde efter 1 år	30	-	-

4

Projektet viser fortsat overskud, selv om man slækker på forudsætningen om, at personer, der ikke deltager i projektet, vil fortsætte på kontanthjælp i yderligere 5 år, og i stedet forudsætter, at de allerede kommer i arbejde efter blot 3 år eller kun 1 år yderligere på kontanthjælp. Men da gevinsten ved projektet – det at deltagerne får en erhvervsindtægt i stedet for at få offentlige ydelser – nu kun vedrører en kortere periode, vokser kravene til succesraten til ca. 10 procent henholdsvis 30 procent jf. tabel 3.

For førtidspensionister, der kun opnår en erhvervsindtjening på 50.000 kr., balancerer afkastet stort set, så der for kommunen set i et 5-års perspektiv ingen økonomisk gevinst er forbundet med projektet selv med en succesrate på 100 pct. Det følger af, at afkastet er på 77.000 kr., og investeringen er ca. 80.000 kr.

Hvis der i stedet regnes med at førtidspensionisterne evner at få en indkomst på 100.000 kr. svarende til ca. 50 pct. af en ufaglært indkomst, forbedres afkastet til knap 160.000 kr. Der vil således være en gevinst for kommunen, hvis succesraten er 51 pct. Hvis et hold på 20 består af førtidspensionister, vil således 10 skulle gennemføre en succesfuld etablering.

For førtidspensionisternes forudsættes det, at de ikke kommer i beskæftigelse, hvis de ikke deltager i mikrolånsprojektet. Her kan der eventuelt være tale om, at projektet har positive virkninger ud over den forudsatte 5-års-periode. Det skyldes, at alternativet til projektet kan være, at der ingen erhvervsindtægt vil være fremover, mens nogle deltagere i projektet vil kunne have erhvervsindtægter også ud over 5-års-perioden.

Hvis tidshorizonten derfor gøres længere, eller der kan regnes med en højere indtjening fra selvstændig virksomhed, vil afkastet i forhold til førtidspensionisterne blive større og kravene til succesraten blive mindre til at sikre et økonomisk bæredygtigt projekt.

Bilag – Beregningsforudsætninger

For at kunne beregne de økonomiske virkninger for en kommune af at iværksætte et mikrolånsprojekt er det nødvendigt at gøre en række forudsætninger. Desuden indgår skatter og refusionsprocenter og loft for statsrefusion med de satser, der er gældende i 2012.

De væsentligste forudsætninger er baseret på erfaringerne fra SUS' projekt i Aarhus.

5

Som led i almindelig sagsbehandling for kontanthjælpsmodtagere udvælges i alt 40 personer, heri også indbefattet nogle førtidspensionister. Gruppen reduceres til 20 personer som vurderes at kunne profitere af en mikrolånsindsats.

Beregningerne af virkningerne af indsatsen starter først herefter.

For denne gruppe på 20 iværksættes en række forskellige kurser, regnskabskurser, momskurser, virksomhedsplaner og et firedages internat iværksætterkursus.

I denne proces må det på grundlag af SUS' erfaringer påregnes, at 10 falder fra, således at kun 10 bliver godkendt til at få støtte til opstart af selvstændig virksomhed efter reglerne i § 65 (revalidering) i lov om aktiv social politik.

Omkostningerne til denne proces som indledningsvist har omfattet 20 personer bliver nu fordelt på de 10, som reelt får støtte til opstart af selvstændig virksomhed. Omkostningerne er opgjort på grundlag af SUS' erfaringer.

Der er regnet med samme kursusomkostninger som i SUS' projekt i Aarhus Kommune, mens projektlederomkostningerne er reduceret fra 55.200 kr. pr. deltager som i SUS projekt i Aarhus til 42.500 kr., fordi en del af de 55.200 kr. har haft karakter af særudgifter til metodeudvikling.

Det forudsættes at processen fra udvælgelsen af de 20 og til at selvstændig virksomhed varer i alt 1 år. Der ydes støtte til opstart af selvstændig virksomhed efter reglerne i lov om aktiv social politik (revalidering). Støtten ydes som lån.

Lånet forudsættes tilbagebetalt over 5 år. Det må ud fra SUS' erfaringer påregnes, at en del af lånene til iværksætterne, også selv om alle måtte opleve en succesfuld etablering, ikke kan inddrives og må eftergives. Denne andel sættes til 30 pct.

Forudsætninger for kontanthjælpsmodtagere

Kontanthjælpsmodtagere er i matchgruppe 2.

Det forudsættes, at iværksætterne opnår en nettoindkomst før skat på 200.000 kr. svarende ca. til lønnen for en ufaglært arbejder inden for rengøringsområdet.

De kommunale udgifter i løbet af dette etableringsår (år 0) består af følgende pr. iværksætter:

Udgiftsart	Bruttoudgift
Kursusudgift	17.034
Projektmedarbejder	42.500
Alm. sagsbehandling	13.600
Forsørgelse	124.020
Lån	30.000
Statsrefusion i aktiv periode	50 pct.
Loft for beregning af statsrefusion af aktivering	13.700
Statsrefusion af aktivering	50 pct.
Gennemsnitlig kommunal indkomstskat	25 pct.
Personfradrag	42.900

Efterfølgende år:

Kommunal indtægt (år 1-5)

Indtægtsart	Sats
Nettoindkomst før skat	200.000
Gennemsnitlig kommunal indkomstskat	25 pct.
Tilbagebetaling af lån	5 år
Del af lån som eftergives i gennemsnit	30 pct.

Der foretages derefter en sammenregning af de samlede nettoudgifter i den efterfølgende 5-årige periode.

For at kunne afgøre, om iværksætterkurset har været en gevinst for kommunen, kræves det, at der sker en afklaring af, hvordan forløbet alternativt ville have været, hvis de pågældende ikke havde fået mikrolånstilbuddet. I det følgende forudsættes det, at personen også med almindelig aktivering bliver hjulpet tilbage til arbejde, men at der går yderligere 5 år på kontanthjælp, før vedkommende kommer i arbejde.

Der er desuden regnet med to alternativer, hvor kontanthjælpsmodtagere, der ikke deltager i mikrolånsprojektet, kommer i arbejde efter 3 år henholdsvis 1 år. Der er ikke arbejdet med længere tidshorisonter eller alternativer, hvor kontanthjælpsmodtagere, der ikke deltager i mikrolånsprojektet, overgår til førtidspension på et eller andet tidspunkt.

Regnestykket for dette forløb er følgende:

Udgiftsart	Bruttoudgift
Gennemsnitlig årlig udgift til aktivering	21.300
Gennemsnitlig statsrefusion	40 pct.
Aktiveringsprocent (match 2)	33,4
Forsørgelse aktiv periode	124.020
Forsørgelse passiv periode	124.020
Statsrefusion aktiv periode	50 pct.
Statsrefusion passiv periode	30 pct.
Gennemsnitlig kommunal indkomstskat	25 pct.
Personfradrag	42.900

Forudsætningerne for førtidspensionister

Førtidspensionisten deltager i mikrolånsprojektet på lige fod med kontanthjælpsmodtagerne. I denne periode udgør sagsbehandlingsudgiften den samme som for kontanthjælpsmodtagerne dvs. 13.600 kr. i stedet for de 800 kr., som normalt bruges årligt på førtidspensionister ifølge de foreliggende oplysninger fra SUS.

Efter afsluttet projekt forudsættes det, at førtidspensionisten opnår en indtægt på 25 pct. af en fuldtidsindtægt dvs. 50.000 kr. eller 100.000 kr. Da grænsen for aftrapning af førtidspensionen ved sideløbende indkomster er 69. 800 kr. sker der ingen reduktion af kommunens udgift til førtidspension i det første tilfælde. Den eneste økonomiske gevinst for kommunen er skatteindtægten af indtægten af den selvstændige virksomhed på de nævnte 50.000. I det andet tilfælde med en erhvervsindkomst på 100.000 kr. sker der desuden en reduktion af pensionen. Her sparer kommunen således udgifter til pension, plus at den får en større skatteindtægt. Som i de øvrige eksempler er der kun regnet med en 5-årig periode efter afslutningen af mikrolånsprojektet.

Skematisk er forudsætningerne følgende:

Udgiftsart	Bruttoudgift
Kursusudgift	17.034
Projektmedarbejder	42.500
Alm. sagsbehandling	13.600
Forsørgelse	204.900
ATP-bidrag	2.160
Lån	30.000
Statsrefusion af forsørgelse	35 pct.
Loft for beregning af statsrefusion af aktivering	13.700
Statsrefusion af aktivering	50 pct.
Kommunal indkomstskat	25 pct.

Personfradrag	42.900
Fradragsfri grænse for erhvervsindkomst før aftrapning af pension	69.800
Fradragsprocent vedr. aftrapning af pensionen	30 pct.

Alternativet for førtidspensionisten til at deltage i mikrolånsprojektet er fortsat førtidspension uden anden indsats. Udgifterne for kommunen består derfor ud over udgiften til forsørgelse kun af de ovennævnte 800 kr. til administration.

I de vedlagte beregningsark er de samlede økonomiske virkninger for kommunen udregnet.

Bilag - Beregningskemaer

Beregningskema kontanthjælpsmodtager og mikrolånsprojektdeltager

Kommunale udgifter	satser	0. år	1. år	2. år	3. år	4. år	5. år	1.-5. år	6. år
Kontanthjælp	10.335	124.020							
Statsrefusion	50 pct.	62.010							
Kommunaludgift		62.010							
Mikrolånsprojekt									
Mikrolån kursusudgift		17.034							
Projektmedarbejder		42.500							
Statslig refusion	50 pct. af maks. 13.700	6.850							
Kommunal udgift		52.684							
Alm. sagsbehandling (ren kommunal udgift)		13.600							
Lån		30.000							
Statsrefusion	50 pct.	15.000							
Kommunal udgift		15.000							
Kommunal indtægt									
Kommunal skatteprocent (gennemsnit 2011)	25 pct.								
Personfradrag	42.900								
Fradrag for eget ATP-bidrag	0								
Overskud ved selvstændig virksomhed netto			200.000						
Kommunal indkomstskat		20.280	39.275						
Tilbagebetaling af lån over 5 år	netto 14 pct. pr. år		2.100						
Netto kommunaludgift		123.014	-41.375	41.375	41.375	41.375	41.375	-206.875	39.275

Beregningskema kontanthjælpsmodtager ikke-mikrolånsprojektdeltager

Kommunale udgifter	satser	0. år	1. år	2. år	3.år	4. år	5.år	1.-5. år	6. år
Kontanthjælp	10.335	124.020							
Gennemsnitlig aktiveringsprocent for matchgruppe 2	33,4 pct.								
Statsrefusion gennemsnit for aktiv og passiv periode	50/30 pct.	45.491							
Kommunaludgift		78.529							
Gennemsnitlig udgift til aktivering pr. år		21.300							
Statstilskud gennemsnitligt	40 pct.	8.520							
Kommunaludgift		12.780							
Alm. sagsbehandling (ren kommunal udgift)		13.600							
Indtægt									
Kommunal skatteprocent (gennemsnit 2011)	25								
Personfradrag	42.900								
Fradrag for eget ATP-bidrag	0								
Indtægt i form af kommuneskat		20.280							
Indkomst ved lønnet arbejde									200.000
Personfradrag									42.900
Kommuneskat af lønnet arbejde									39.275
Netto kommunaludgift		84.629	84.629	84.629	84.629	84.629	84.629	423.147	-39.275

Beregningskema førtidspensionist med en indkomst på 50.000 kr. fra selvstændig virksomhed

Kommunale udgifter	Satser	0.år	1.år	2. år	3. år	4. år	5. år	1.-5. år	6. år
Førtidspension	204.900	204.900							
ATP offentligt bidrag	2.160	2.160							
Statsrefusion	35	72.471							
Kommunaludgift		134.589	134.589						
Mikrolånsprojekt									
Mikrolån kursusudgift		17.034							
Projektmedarbejder		42.500							
Statslig refusion	50 pct. af maks. 13.700	6.850							
Kommunal udgift		52.684							
Alm. sagsbehandling (ren kommunal udgift)		13.600							
Lån		30.000							
Statsrefusion	50 pct.	15.000							
Kommunal udgift		15.000							
Indtægt									
Kommunal skatteprocent (gennemsnit) 2011	25								
Personfradrag	42.900								
Fradrag for eget ATP-bidrag	1.080								
Indtægt i form af kommuneskat		40.230	40.230						
Indtægt ved selvstændig virksomhed netto			50.000						
Kommuneskat af selvstændig virksomhed			12.500						
Tilbagebetaling af lån	netto 14 pct. pr. år		2.100						
Netto kommunaludgift		175.643	79.759	79.759	79.759	79.759	79.759	398.795	77.659

Beregningskema førtidspensionist med selvstændig virksomhed, som giver 100.000 kr. i erhvervsindkomst

Kommunale udgifter	Satser	0.år	1. år	2. år	3. år	4. år	5. år	1.-5. år	6. år
Førtidspension	204.900	204.900	195.840						
ATP offentligt bidrag	2.160	2.160	2.160						
Statsrefusion	35	72.471	69.300						
Kommunaludgift		134.589	128.700						
Mikrolånsprojekt									
Mikrolån kursusudgift		17.034							
Projektmedarbejder		42.500							
Statslig refusion	50 pct. af maks. 13.700	6.850							
Kommunal udgift		52.684							
Alm. sagsbehandling (ren kommunal udgift)		13.600							
Lån		30.000							
Statsrefusion	50 pct.	15.000							
Kommunal udgift		15.000							
Indtægt									
Kommunal skatteprocent (gennemsnit 2011)	25								
Personfradrag	42.900								
Fradrag for eget ATP-bidrag	1.080								
Indtægt i form af kommuneskat		40.230	37.965						
Indtægt ved selvstændig virksomhed netto			100.000						
Kommuneskat af selvstændig virksomhed			25.000						
Tilbagebetaling af lån	netto 14 pct. pr. år		2.100						
Netto kommunaludgift		175.643	63.635	63.635	63.635	63.635	63.635	318.175	61.535

Beregningskema førtidspensionist uden arbejde

Kommunale udgifter	Satser	0. år	1. år	2. år	3. år	4. år	5. år	1.-5. år	6. år
Førtidspension	204.900	204.900	204.900	204.900	204.900	204.900	204.900		204.900
ATP offentligt bidrag	2.160	2.160	2.160	2.160	2.160	2.160	2.160		2.160
Statsrefusion	35	72.471	72.471	72.471	72.471	72.471	72.471		72.471
Kommunaludgift		134.589	134.589	134.589	134.589	134.589	134.589		134.589
Alm. sagsbehandling(ren kommunal udgift)		800	800	800	800	800	800		800
Indtægt									
Kommunal skatteprocent (gennemsnit 2011)	25 pct.								
Personfradrag	42.900	42.900	42.900	42.900	42.900	42.900	42.900		42.900
Fradrag for eget ATP-bidrag	1.080	1.080	1.080	1.080	1.080	1.080	1.080		1.080
Indtægt i form af kommuneskat		40.230	40.230	40.230	40.230	40.230	40.230		40.230
Netto kommunal udgift		95.159	95.159	95.159	95.159	95.159	95.159	475.795	95.159